

PRIJEDLOG

Informacija o projektu "Nikšić 2030: Evropska prijestonica kulture"

1. Opšte informacije

Evropska prijestonica kulture je inicijativa Evropske unije koja je započeta 1985. godine i predstavlja jedan od najambicioznijih kulturnih projekata u Evropi. Cilj je promocija raznolikosti i bogatstva evropskih kultura i isticanje osobina koje dijele, uz podršku međusobnom razumijevanju, interkulturnom dijalogu i osjećaju pripadnosti zajedničkom kulturnom prostoru.

Prestižna titula Evropska prijestonica kulture stiče se na period od godinu dana, a svake godine su nosioci najmanje dva grada iz država članica Evropske unije.

Odlukom o uspostavljanju inicijative „Evropska prijestonica kulture 2020-2033“ je predviđeno da grad iz zemlje kandidata i potencijalnog kandidata za članstvo u Evropskoj uniji u navedenom periodu može jednom konkurisati za dobijanje ove prestižne titule. Navedena Odluka je usvojena i zvanično ratifikovana 16. aprila 2014. godine (br. 445/2014/EU), čime su se po prvi put stekli uslovi da Crna Gora bude učesnica projekta koji omogućava fundamentalni razvoj društva i obezbjeđuje višestruku i dugoročnu korist. Opština Herceg Novi je bila kandidat za Evropsku prijestonicu kulture za 2021. godinu i ušla u završni krug za titulu koja je pripala gradu Novom Sadu. Opština Budva je takođe bila kandidat za EPK za 2028. godinu sa projektom „Budva Boka 2028“, ali je u završnom krugu ova titula pripala gradu Skoplju.

Konkurs za dodjelu titule Evropska prijestonica kulture se raspisuje šest godina prije godine za koju se dodjeljuje, dok je proces pripreme aplikacionog dosijea dugotrajan i kompleksan i traje nekoliko godina. Rok za dostavljanje aplikacija za Evropsku prijestonicu kulture za 2030. godinu, za koju Crna Gora ima pravo kandidature kao zemlja koja je u pretpristupnim pregovorima, je 15. oktobar 2024. godine.

U skladu sa navedenim, Opština Nikšić je pripremila kandidaturu u cilju pružanja odgovora na sve zadatke koje proces aplikacije nosi sa sobom.

Ovaj projekat donosi značajnu korist za grad, regiju i državu u kojoj se nalazi i to na kulturnom, edukativnom, socijalnom, ekonomskom i turističkom planu. To je jedinstvena prilika za obnovu gradova i regija, unaprijeđenje imidža, kao i unošenje inovacija u kulturni život gradova i podrška snaženju turističke ponude.

Benefiti koje grad koji je nominovan za ovu prestižnu titulu može ostvariti realizacijom ovog projekta se prepoznaju kroz dvije opšte kategorije:

Najefikasniji način za unaprijeđenje međunarodnog profila grada/regije/države

EPK doprinosi unaprijeđenju imidža grada, regije i države budući da nosilac titule postaje kulturnim centrom Evrope u datoj godini. Dodatno, dobijanje ove titule snažno doprinosi: dugoročnom razvoju kulture, širenju tržišta za kulturne proizvode, promociji turizma i privlačenju turista, promociji evropske saradnje u kulturi i umrežavanje na evropskom nivou, podsticanju kreativnosti i inovativnosti kao i jačanju sektora kulturnih i kreativnih industrija, podsticanju talenata i profesionalnom razvoju umjetnika, stvaranju platforme za edukaciju, sticanje i razmjenu iskustava, povećanju broja radnih mjesta, kao i društvenom razvoju u cjelini.

Najefikasniji način za ostvarivanje ekonomske dobiti za grad/regiju/državu

Ekonomska dobit koju nosilac titule može ostvariti je **kratkoročna** (kroz realizaciju programa, otvaranje novih radnih mjesta, prodaja ulaznica, turizam, kulturni turizam, broj posjetilaca, benefiti za lokalno stanovništvo kroz prihode ugostiteljskih objekata, prodavnica, hotela, uslužnih djelatnosti), **srednjeročna** (izgradnja novih i adaptacija postojećih objekata kulture, izgradnja novih objekata za druge namjene, unaprijeđenje infrastrukture, urbana revitalizacija) i **dugoročna** (pospješivanje stranih investicija, povećanje obima domaćih investicija, unaprijeđenje sektora kulturnih i kreativnih industrija, stvaranje ambijenta atraktivnog za biznis i investicije). U skladu sa istraživanjima Evropske komisije, procjena je da jedan uloženi euro u pripremu grada za Evropsku prijestonicu kulture, dugoročno donosi od osam do deset eura.

2. Ciljevi projekta „Nikšić 2030: Evropska prijestonica kulture“

Kandidatura Opštine Nikšića za titulu Evropske prijestonice kulture zasniva se na ideji Otvorenog grada, koja je ukorijenjena u lokalnom narativu grada i inspirisana vizijom trogirskog arhitekta Josipa Sladea Šilovića, autora prvog urbanističkog plana Nikšića iz 1883. godine. Ovaj koncept predstavlja Nikšić kao mjesto susreta različitih kultura i stilova.

Ideja Otvorenog grada je u skladu sa principima Novog evropskog Bauhaus-a: Otvoreni grad je lijep, inkluzivan i održiv grad, grad u kome su svi jednaki i svi imaju priliku za kreativni razvoj.

Umjetnička vizija projekta poziva na konkretnu akciju povezivanja zajednice - Re:connect, uz opsežan program razvoja kapaciteta *Otvoreni umovi*, i tri programske linije Korijeni, Drumovi i Mreže, koje se vezuju za teme identiteta, jedinstva i evolucije. Otvoreni Nikšić je grad koji koristi sve svoje kreativne potencijale, čvrsto povezan sa svojom prošlošću i otvoren za budućnost.

Nikšić, grad sa bogatom istorijom spajanja različitih kultura i tradicija, prepoznaje povezivanje kao svoje najveće bogatstvo. Temelj ove vizije je ideja da grad, kao i Evropa, može ostvariti svoj puni potencijal samo kroz održiva partnerstva i međusobne veze. Bez tih veza, grad je samo fizički prostor koji stanovnici dijele, a Evropa samo teritorija koju dijele različiti narodi.

Tri programske linije bave se važnim temama za Nikšić i Evropu. Programska linija Korijenje (Roots) se bavi tematikom zajedničkog nikšićkog i evropskog nasljeđa i identiteta, linija Drumovi (Streets), bavi se odnosom grada i građana, pojedincem i zajednicom, a programska linija Mreže (Networks) bavi se održivim razvojem i novim tehnologijama. Horizontalna programska linija Otvoreni umovi (Open Minds) bavi se razvojem kapaciteta pojedinaca za lični rast i za razumijevanje i prihvatanje različitosti, neformalnim obrazovanjem, umrežavanjem i mobilnošću, kao i razvojem novih praksi u umjetnosti i kulturi.

Stoga, cilj projekta kandidature Opštine Nikšić za Evropsku prijestonicu kulture za 2030. godinu je kulturna, ekonomska i turistička valorizacija potencijala koje ovaj grad s okolinom ima i njegov razvoj u svim oblastima. Dodatno, projekat je značajan s aspekta međunarodne promocije i prezentacije grada i države u cjelosti. Dobijanje titule Evropske prijestonice kulture bi trajno doprinijelo razvoju i održivosti regiona u oblasti kulture, kreativnih industrija, kulturnog turizma, zaštite i očuvanja kulturne baštine, obrazovanja, stvaranja mogućnosti za zapošljavanje, infrastrukture, civilnog društva, novih partnerskih veza i pozicioniranja na evropskoj i svjetskoj kulturnoj i turističkoj mapi.

U skladu sa navedenim, a u odnosu na značaj i benefite koji bi dobijanje titule Evropske prijestonice kulture značilo za Nikšić i čitavu državu, Vlada Crne Gore i Ministarstvo kulture i medija će pružiti neophodnu podršku u cilju što kvalitetnije implementacije predviđenih aktivnosti.